

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára: 15 krajcár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reclamációk és hi-
jettések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyitólá-
vonatköz minden közlemények s szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: öt hasábes példaszor
5 kr. — Nagyobb és többesüri hird-
tések jutányosan eszközöltetnek.
Dílyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyitólár garmond sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1885-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Egynegyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz csi-
mezve, — legcélszerűbben póstaútvánnyal —
a nyomtatandó példányok s pontos széküldés tekin-
tetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,
kiadó s lapfőmunkács.

Horváth Danó,
fel. szerk.

Törekvés és eszköz.

Elismerésre méltó a nemes törekvés, me-
lyet újabb időben a magyar nemzet a társa-
dalmi élet minden terén kifejt, hogy a bal-
sors okozta mulasztások helyrehozottassanak,
a népnevelés, tudományok és művészetek, a
hazai ipar és kereskedelem, a földművelés, köz-
lekedés stb. felvirágoztatásának s áldásos gyü-
mölcsük legyenek: a szilárd közérköcsiség,
a haza jóléte és fénye.

Az igaz, hogy ezen eredmény csak úgy
érhető el, ha a fenti tényezők összhangzatban
fejlesztetnek, de mindazáltal a legkiválóbb
fontossággal bír közöttük a népnevelés, mivel
ez a többi tényezők fejlődését is feltételezi.
Igen, a mai társadalmi viszonyok között, a
demokratikus elvekre alapított alkotmányos
élet korszakában, okvetlenül kell, hogy az ál-
lam népe oly egységes egészet képezzen, mely-
nek érzeke van az „ember“ és „hazafi“ neme-
sebb és magasabb rendeltetésének megértésé-
hez, mely míg egyrészt készséggel és lelkiia-
merettel teljesíti emberi és polgári kötelessé-
geit, másrészt ismeri emberi és polgári jogait
tud azokkal élni s nem hagyja magát olcsó
népszerűséget hajhászó szédelgők által félre-
vezettetni; mely tud lelkesülni és küzdeni
azért, a mi szép, a mi nemes, a mi igaz. Ilyen
népre van szüksége azon nemzetnek, mely jö-
vőjét biztosítani akarja. Ily népet pedig csak
az okzerű, általános és specialis társadalmi
viszonyainknak megfelelő népnevelés által
nyerhet szeretett hazánk is.

Figyeljük csak meg mindenütt a népet,
mely Magyarország határain belül él, vegyük
tekintetbe a helyesen felfogott czélt, mely felé
a magyar nemzetnek törekedni kell, s látni
fogjuk a népnevelés hiányait. Talán sohol
sincs nehezebb feladata a népnevelésnek mint
hazánkban, hol nem csak az erkölcsnek és
műveltségnek, hanem a magyar érzés, nyelv
és szokásnak és hóditanunk kell. Szégyen és
gyávaság lenne tétlenül nézni és sajnálkozni
a fölött, hogy Magyarországnak a határszélé-
ken lakó magyar polgárai — csupa udvarias-
ságból az idegen ajkúak iránt — elhanyagol-
ják, sőt elfelejtik saját nyelvüket s kivetköz-
nek magyar jellegükből.

A nép, mely e hibába esett, nem is sejt
mily nagy bünt követett el saját hazája és
nemzete iránt, de annál inkább nehezedik a bün
sulya az értelmiségre, meg az ugynvezett
„intéző körökre“. Ezeknek kell lenni a véd-
bástya legszilárdabb pontjainak, melyek körül
a gyengébb részek csoportosulva erős egészet
képezzenek ott, hol passiv, és ezeknek kell
képezniük a nemzettest izomzatát, mely annak
csontvázával, a néppel, együttesen hatalmas
erőt fejten ki ott, hol activ hatásra van szük-
ség. Tehát nem csak a kártya asztal és a sport
azon terek, melyeken az „urak“ hivatásukat
kereshetik és találhatják; nem csak a hizlalt
has az érdem, melyhez rokon protekció és

a nép erkölcsét megmételvező kortézia által
nyert állomás vezet.

Napjainkban már hazánk több pontján
egyesületek alakulnak, hogy az idegen neme-
zetiségek közé olvadt magyarokat a hazasze-
retet melegévol és műveltség világával visz-
szatörítsék azon szeretett anyához, mely min-
den igaz fiát keblére ölelvén megvédi és ol-
talmazza. Ezen szeretett közös anyánk a haza,
melyről azt mondja koszorús költőnk a ma-
gyárnak:

„Bölcsöd az, majdan sírod is
Mely ápol s eltakar.“

Igen, ápol, s majdan eltakar! . . . bajha
megértenő és átérzőnő e szavak nagy és ma-
gasztos jelentőségét a haza minden lakosa!
Akkor sietnének mind vissza térni az elpár-
tolt fiak, akkor szaporodnának, erősödnének! E
pár szó értelmezésében van körülírva a köz-
művelődési egyesületek nemes czélja is. A czél
elérésére egyedüli biztos eszköz a helyes ne-
velés és tanítás.

Nagyon örülök a közművelődési egye-
sületek czélszerű szervezkedésének, valamint a
helyesen megválasztott eszközöknek, de egy-
szeremind sajnálom azok hiányait is. Egyik
és főhiánya ezen egyesületeknek az, hogy bár
a legtöbb rokon czélú, mindazáltal nincs meg
köztük az összekötő kapocs, mely az összhangzó
működést biztosítaná. Már pedig e nélkül tar-
tani lehet tőle, hogy közülük igen sok csak
rövid életű lesz, vagy pedig a remélt siker
nem fog megfelelni a várakozásnak. A másik,
szintén lényeges hiánya a közművelődési egye-
sületeknek, hogy a magyar nép öneklésére,
ruházatára és szokásaira semmi figyelmet nem
fordít.

Azt, hogy a közművelődési egyesületek
az iskolák és kisdudovodákban a magyar nyelv
terjesztését választották eszközül a magyar ál-
lamezme és általában a magyarság megerő-
sítésére, illetőleg terjesztésére, csak helyeselni
tudják. De e mellett kár volt elfelejteni azon
igazságot, hogy „a mit a szó nem képes ki-
fejezni, azt kifejezi az ének.“ Különösen a
magyar nemzet az, mely szereti érzelmeit ének-
ben fejezni ki. És ezen énekek szívhez-szólok,
bensők, mint forrásaik, az igaz érzelmek. A
magyar dal minden nemzet rokonszenvét ké-
pes megnyerni, tehát annál inkább fogja hazánk
idegen ajku fiainak és leányainak szívét be-
tölteni, mert egy hazának vagyunk a gyerme-
kei. Azért nagyon óhajtható, hogy a köz-
művelődési egyesületek keressenek és találjanak
módokat, melyek által egyrészt a szép és ha-
zasias magyar dalok a nép között elterjedje-
nek úgy, hogy azok az idegen ajkúaknak is
birtokába jussanak; másrészt pedig, hogy a leg-
újabbban elterjedt korcsdalokat, melyekben az
etika és eszthetika legkisebb jelei sem talál-
hatók fel (pl. „Csicsóné“, „Kőrösi lány“ stb.)
terjedésükben feltartóztatassanak, végre egészen
kiirtassanak.

A nép ruházata és szokásai szintén meg-
érdemlik a figyelmet. Külsőségben ugyan, de
befolyással vannak a belsőkre, az érzelmekre.
Nézzük csak meg különböző vidéken a nép
ruházatát. Sommi sincs rajta a mi magyaros,
vagy a mi van oly izléstelen és csinosság nél-
küli, hogy az ember szívesebben elfordul tőle,
mint hogy tovább szemlélje. Ez pedig nem
oly feladat, mely a közművelődési egye-
sületek munkakörébe fel nem vehető. Ellenköz-
leg, éppen a közművelődési egyesületek van-
nak hivatva arra, hogy az ország különböző
vidékein ruházatakat állítsanak fel, hol egye-
sületek által készítettet csinos, izléses és min-
azáltal magyaros ruházatot olcsón megvásárol-
hassa a nép. Ez által nemesbulne a nép izlése,
de egyszersmind hóditana is. Ugyancsak köz-
művelődési egyesületeink vannak hivatva ör-
küdni a felett, hogy a magyar nép szokásai

finomodva és nemesbulne fenmaradjanak és el-
terjedjenek.

Ime három fontos eszköz a közművelődési
egyesületek czéljának eléréséhez, melyek a
mellett, hogy igen alkalmasak, nem felülnők
és könnyen kezelhetők. Bátorodom tehát azo-
kat a hazai közművelődési egyesületek és nép-
tanítók szíves figyelmébe ajánlani. Hiszen a
magyar nemzetnek nagyobb és fontosabb fel-
adata van saját hazájában, mint a többi nem-
zeteknek Afrikában. Azért benső óhajunk, hogy
az isteni gondviselés tartas távol szeretőt ha-
zánktól az afrikai, vagy bármifélegyarmato-
sítás politikájának gondolatát is! Szerezzünk
gyarmatokat hazánk határain belül a magyar-
ságnak, a magyar haza szeretetének az olá-
hok, szászok, szerbek és tótok szíveiben. E
hadműveletet a magyar néptanítók és köz-
művelődési egyesületeknek kell végrehajtaniuk, a
szeretet és műveltség fegyvereivel. Koronázza
dicső siker nemes fegyvereiket! *Deme Károly.*

A józan ész előtt*)

Az uralkodó systema szerint a fővárosi lapszer-
kesztő kizárólagosan veszi igénybe a vélemény nyil-
vánítási sőt a gondolkodási autocratiát és olvasói és
előfizetőinek teljhatalmából nem engedélyez más jogot:
mint pénzt adni, magukat agyonhalgattatni, úgy és
egyedül csak azt olvasni, a mit az alattvalói korlá-
tolt és oktanlan észnek feltálatni jónak lát.

Hasonlóan ehhez az egyedül önmagát képviselő
és saját teljhatalmából tisztelnék (a non esse) elne-
vezett ház elméletileg engedélyezi ugyan a gyakorlat-
ban megtagadott szabad választást, saját magának a
pesti lakáshoz a szubvenciót, de a megyére, és így
közvetve az ország lakosságára a régi közmondással
ellentétben „nem bolond a vármegye“ ki mondja a
gyámságot; természetesen egy másik közmondásból
indulván ki: „Eszeveszett vármegyéknek bolond az
alispánja“ — érted „Curátora!“

Igaz, hogy a mostani fiatal nemzedéknek nem
lehet fogalma azon kivételes megyei gyűlésekről mi-
dön a pártcsenzvédelv becsődítette a bocskorosát és a
democraticus számszerű hatalma dominálta az ér-
telmséget; midőn az érvelés megszűnt és a „Votum!“
kiáltás eltemette a legjobb indítványt is.

Gyöngy reformot követelő, jóllehet kivételes, vis-
szadéléseken alapuló sőt költségös volta miatt csak rit-
kán gyakorolható oldala volt ez a megyéknek; de
senki sem követelte hogy éppen ezen árnyoldala apot-
heosisos fényben sugározzék, és éppen kinövés ne-
vezetessé el a civilizáció, századunk nagy eszméi, a
humanismus és democratia követelményeinek, melyek
hez simulni és melyekhez alkalmazkodni — mint la-
teu képe után — alakulni kellett volna a köz-
nak és porba dűlni az alkotmányoknak!

Pedig az ilyen gyűlések is mag voltak capaci-
tásai; nemes bonfai, és Mihászna Andrássai, kik min-
taképükkel ellentétben ha ki sem mondták, ha nagy
szavakkal takarták is, de gondolták: „olyan rend-
nek, vagy rendtelenségnek, mint mi kívánunk muszáj
lenni, hogy önérdékünkben a szavában halászhalsunk“
— érvényesítették is egyes gyűléseken maguknak op-
portunus elveiket, de éppen az ilyen végzéseknél volt
legkisebb hatása, és a megfizetett napibéres suba tá-
voztával mindég visszaállott az értelmiség hatalma.

Ilyen gyűlések mintájára, csakhogy törvényhozói
joggal és suba helyett kabátban ott áll az országos
intrigánok, Mihászna Andrássok, és napdíjas kulacso-
sok — köztük kivételkép egy két fehér holló — fun-
datiója: ugyanazon szellemi niveau ban de végzetel-
lentül kevesebb önzéstelenséggel — nem kivételes hely-
zetekben — de mint maguk állítják a 19 ik század
constitutionalis fejlődésében ott hisznek a tisztelt ház-
ban, egyedül szellemi subáknak az opportunus el-
vei szerint ki és beforgatásával elfoglalva — állítólag
a köz haza legnagyobb öröme és vigasztalására!

*) Adjuk ezen cikknek, bár itt sem említhetjük teljesen a
felzárzó hozott nézeteket, megjegyezvén, hogy ezen cikk a múlt
számból cikéses folytatás maradt ki, a így Bodnár ér e tárgy ki-
tán cikkére semmiféle vonatkozással nincs. *Eszt.*

De mintán azt mondják, hogy működésük, vagy is inkább ennek hiánya a cultura érdekében nélkülözhetetlen, hát ily szomorú időkben az elnyomott és megfosztott kedély felderítésére comediának megjárja. De ha azt követelik, hogy megye és felsőház alakuljon nagyképűségük hasonmásává és alkalmazkodjék minden az ő klikkeik eszéleyei és abszolutizmusa vallásai szerint, az már mégis több mint sok. Ugyan csodálkozhatunk, ha valaki józan észjárással követelné, hogy ők alakuljanak vagy pusztuljanak az ország kívánsága szerint.

Történelmi fejlődést hazudnak midőn azt, a mi talpon áll, fejre állítják, és annak helyébe hol volt valami; megteremtik a „semmit.” Űres hangzású cultúrájuk és kiforgatott szabadelvűségük nevében megajándékozzák azt, kinek nincsen és nem is kíván nadrágot hozentragerrel, fundálunk szédelgőből országgyótyot, és rabinusból püspököt. Az elérhető földi jót megtartják maguknak és korlátozott eszű bírókat megbízaltják mint szigány a lovát biztosan bekövetkező arany és mézzel telt jövedél, habár ilyesmi kellően betrairizozott központi mameluknak illuminatus lelkére nem hat ki az eltakart kártyából a „hozom” féle meghívás, ellenében a „Gold spricht” magasztalan áll; megelégszik a szaldirozott jelenlét és vidéki baleknek engedi át a sötét jövőt!

Nem az egyszerű következetességet, nem a történelmi fejlődést keresik az enquetek és bizottmányi vagy párttanácskozásokban, hanem a complicatio és szédelgés nagy szavakba burkolt azon formuláját, melylyel minden hazafiaságtól menten saját malmukra hajtják a vizet. Midőn azután összekevernek egy szemet igazsággal tenger rabuliztikával, nem csoda ha agondolkodni rest és ily zavaros kotyvalékhoz rég megszoktatott balek: — ép azért meg nem érti — valóságos és biteles panáccsának tartja. Sőt képes még elhinni azt is, mit a szabad sichnyikok a Pester Journalok és a szemtelenség nagy mestere mond: „Az az átka a közép vidéki nemességnek, mely jelenleg gentry név alatt terjeszkedik, és hét szilva fájára támaszkodva a polgári munkát megveti.” (lásd vezérszikk N. Pester Journal feb. 23 ról 1885.)

Ugyan hol van az a gentry, mely magát ennek nevezte; hiszen éppen ő és külföldi Beksices baráti találta fel ezen elnevezést! A falusi közép birtokosság soha másnak mint közép osztálynak magát nem nevezte, soha a városi polgár vagy inteligens hivatalnoktól külön nem vált!

A mi pedig ugyan ezen cikkben a vidéknek a felsőházi reformba megnyugvását szegélyező azon ki fajezését illeti „hogy az alkotmánynak ezen megváltoztatása nem volt képes a nemzet érdeket felköltetni” — megnyugodhat ezikköz, mert bizony lehet mondani, hogy a siri csend nem az apathiája vagy beleegyezése, de az üdör és megvetés volt. — Térjünk vissza tárgyunkhoz, lássuk a parlamenti tárgyalások összességét.

Ha a felsőházi reform azért szükséges, mivel tagjai egy részének vagyontalansága függetlenségük iránt aggályt gerjesztet, azt hozzák be köztűnt a legtöbb adófizetők virilismussát mint ez a megyéknek van és határozzák meg a felső ház tagjai számát — ennek ezután lesz 48-as és historicus motivuma.

Ha pedig annyira doctrinörek és radikálisok kegyelmes, excellenciás és nagyságos democrata uraink, hogy a mint elvük szerint kellene; ragaszkodnának a felekezeti és elve kizárásához, akkor miért ne mondanák ki a papi jövedelmeket élvezőkre az előbbi pontban érintett szabályt — ez ha nem is historikus igazságra de legalább következetességre mutatna.

A mi a megyék által választandó tagokat illeti, szépen közödjük a megkülönböztetést, de nem vágyódunk rá. Ezeknek az alsó táblánál a helyük.

A kinevezett és megye választotta tagokat azt hiszem ezentúl is legjobb lesz ha pótolják a főispánok, mert ellenük nem csak nem lehet történelmi fejlődést felhozni, de a mennyire ezen rendszer alatt lehet, éppen úgy képviselik a megyéket vagy magukat mint azt más kinevezettek vagy választottak tennék. Sőt mivel habár mily kis mértékben támaszkodnak is megyájukra, mégis függetlenebbek amazoknál, a kinevezendő Móriéknál és Móriéknál. Ha pedig generáliuk ön maga is visszaretten férgelmezettégtől és képeseknek tartja őket magasabb charzsi commandórára ellene parirozni, ez is mellettük bizonyít — mert előbb utóbb az uralkodótól a legutolsó uráig mindenki fogja érezni a megyék és a felsőház szükségességét, sőt kikerülhetetlenségét; mert ez nem oly oportunitás mint a gabonánkat értéktelenítő Oláh kereskedelmi szerződés, vagy a zsidó hazassági vagy azon törvényjavaslatok melyek éppen akkor bizonyultak inopportunitásnak, midőn éppen az oportunitás vágyánba belegrasztattak!!!

Az hogy: „a politikai meggyőződés hazánkban gazdátlan kutya módjára az utcán tévelyg,” ez most

vagy soha „kiáltásra buzdítja a szédelgés embereit nem bizonyít a javaslat mellett semmit” sőt éppen ezért elmondhatjuk, hogy inkább maradjon a tökéletlen „rég” mint kifundáltassék az „új” de rossz! És ilyen értelmetlen a felsőházi vita saját szükségességének vagy szükségtelenségének kriteriuma. Megfőgjük látni, hogy Eunuokok jelöltékből álnak a kik megcsontításukat önmaguk végrehajítják, vagy liven ragaszkodnak a „Noblesse Oblige” jelszavához.

Hiszem a jobbat és a meddig az ellenkező nem teljesül nem hibetek más. Midőn független honpolgár mint tanja azon közeprendnek, mely a polgár és gentry ellentétét soha sem ismerte; sőt jogai védelmében a túl szerénységben vétkezett szabadon és önértékesen nyilvánított nézetemet, midőn hazám alkotmánya gyökere felforgatásának ellent mondok; és azt hiszem, hogy ezen felfogásban legalább a jobbak között nem lehet felekezeti különbség!

Kelt Pusztá-Szántón, 1885. évi február 22 én.

LUKA GUSZTÁV.

Ültessünk fákat!

Mily kopár és kietlen azon tájék, melyen nincs fa, nincs erdő! Hiába mosolyog a tavaszi nap az égen, nem csolja az oly vidékre a szépszavú énekesmadarat; a nyári nap égő sugára ellen hiába keresse hűde árnyékot, hova menekülj; őszel nincs édes gyümölcs; télen nincs gát, mely a lecsapott felszél erejét megtöri!

Mily gyönyörűség ellenben oly vidéket látni, a melyen a helységek körül szép kerített gyümölcsösök díszlenek; melyen az utcséket kimért fasorok szegélyezik; a távol láthatárt pedig magas erdők koszorúzzák.

Igen sok ember hagyja a kertészet ez ágát semmivé lenni körülötte, megúván az örökös gyümölcsoltóvadászok miatt bosszankodni. S a baj főokát a legtöbb esetben a népnevelés hiányos állapotára hárítják — annak javítása után sóvárognak, s addig, míg az irányt nem ad a tömeg bajlaimainak, azt hiszik, hogy nem is lehet tenni semmit, nem érdemes kárbafoztatni.

Én nem a népnevelésben látom a főhibát, hanem abban, hogy a községek faiskoláiban a legtöbb helyen még mai nap is, vagy kevés, vagy éppen semmi kiültetni való fa sincs. Ily körülmények közt aztán nem csoda, ha község lakosa nem ülteti be üres házteteit fával. Nem csoda az sem, ha gyümölcsoltóvak száma napról napra szaporodnak! Vagy az, hogy egyes családok inkább nélkülöznek néhány véka elecséget csak azért, hogy saját, valamint gyermekei részére más megyéből, vagy tudj! Isten honnét behozott gyümölcsárutól vásároljon inye kielégítésére. Ezen, s más ilyen kiadásoktól csak úgy lehet megóvni a községek lakóit, ha minden lehető erőfeszítéssel, szorgalommal hozzá fogunk a gyümölcsfa tenyésztéshez.

Ha ma van elég gyümölcs, élvezi azt mindenki, nem kénytelen féltani kertjét szőlő lábát a gazda. Hol így áll a dolog, hol bőség van a kérdéses cikkemben, önként szűnik meg a fent érintett lényeges akadálya a gyümölcs tenyésztésnek, vagy nem is szűnik biz az, hanem nem is létezik.

Adja hát az ég, hogy mielőbb minden ház udvarra, kertje bővelkedjék gyümölcsfákban, legyen az szilva, cseresznye, barack, vagy körte vagy csak szentiványi alma, mindegy, csak gyümölcs legyen, — élvezhető gyümölcs; — szintén gyümölcsfák, dió, vagy szeder szegjék be a falu utcáit, a külső telkek megyéit, a legelőkön s minden hol egy fa hasznossal elhelyezhető! Mindezek kivételére a községi faiskolák által segíthetni leggyőkezőbb.

De a fa és erdő nem csak szép, hanem kiszámíthatatlan nagy hasznunkra is van! Nézzünk magunk körül, a fedél, mely alatt lakunk, a padozat, melyen lábunk nyugszik, a szék, melyen ülünk, az asztal, mely előttünk áll, mind, mind ez fából készült! Nem csak házaink és bűtoraink, a földművelők és iparosok szerszámai is legnagyobb részt fából készülnek. A fa melegével főzzük ételünket, fűtjük szobáinkat, a fa melege hajtja a gőzgépek és vasuti mordonyok kerekét. A fa bűtorából köteleket fonnak, a fa kőrgét a nyers állati bőrök készítésére használik vagy dugaszokat stb. mást készítenek belőle, a fák levelei, lombja, takarmánynál, alomul és trágyául szolgálnak, a fák virágiból a méhek mézet gyűjtenek; de hát még a fák különféle gyümölcsei? Ezek a legértesebb, legégszesebb eledeléhez tartoznak: öröndeztetik a gyermekeket, üdítik a betegeket, táplálják az öregeket! Kietlen kényelmetlen lenne az egész emberi élet, ha fákat nélkülözünk kellene. De az ember nemcsak életében még halála után is szorul rájuk. Fából volt a bölcső, melyben ringattak, fából lesz azon kis lak, melyben örök álmunkat alusszuk.

Egyi szép és ennyi jó nem érdemli-e meg, hogy a fákat becsljük, kiméljük, ápoljuk és szaporítsuk?

Oh igen, ültessünk fákat házaunk körül és udvarunkra, ültessünk fákat utcáink és szántóföldeink szélére, ültessünk fákat mindenová, hol számukra alkalmas hely nyílik. Az olyanokat pedig, kik elég durvák vagy rossz szívűek lennének a fákat ok nélkül rongálni, akadályoztassuk meg ebben (van rá törvény) vagy vessük meg mint a közvagyon és közjó büntetésre méltó elcsékeit.

Egy tanió. (P. L.)

Nógrádmegye közigazgatási bizottságának múlt félévi jelentése.

(Folytatás és vége.)

A honvédelmi miniszterium ügykörét illetőleg.

E szakot érdeklő kimutatást VI sz. alatt mellékelve tisztelettel jelentjük, hogy a B-Gyarmat városa által épített honvéd laktanya rendeltetésének átadtván, az eddigi elszállásolási nehézmények teljesen megszüntek.

A földművelés ipar és kereskedelmi miniszterium ügykörét illetőleg.

Mezőgazdaságunk terén a megyei és szecsenyvidéki gazdasági egyesületnek hűvös működése mellett az idej termésnek általánosan közepes volta és az árak hallatlan alacsony állása, bizonyára kedvezőtlen visszahatást eredményezend.

Marha állományunknál, ha a mennyiséget illetőleg számbavehető gyarapodást nem jelenhetünk, örömmel látjuk, hogy a nemesebb tenyészállatoknak a megyei és szecsenyvidéki gazdasági egyesületek közvetítése mellett történő s gyakoribbá való beszerzése a legjobb kilátásokra jogosított s e részben Nagyméltóságod kegyes gondoskodását mély hálával fogadjuk, a kézi munkaerőben nagyobb szükség a kedvezőtlen aratási kilátások folytán nem mutatkozott. Gyáripárunk újabb lendületet nem nyert, ellenben a kézműipar terén az új ipartörvény az iparosok szervezkedését eredményezte és állapotuk javulása iránti reményt felköltötte.

A közmunka és közlekedési miniszterium ügykörét illetőleg.

A közmunka és közlekedésiügyi főbb mozzanatokról szóló jelentésünket az V. szám alatti kimutatás csatolása mellett következőkben összpontosítottuk:

Az államutakat illetőleg.

A megye területén keresztül vonuló mindkét államút állapota a múlt év második felében kielégítőnek volt mondható, a közlekedés sehol sem volt megakadályozva.

Az engedélyezett 4998 halom kavics az államutakra kiszállítván, azoknak szabályszerű felülvizsgálata megejtetett és 3302 halom kavics nov. és decz. hóban beagyaztatott, a vissza maradt 1639 halom kavics pedig a tavaszi idő beálltával fog beagyaztatni.

Az 1884 évi költségelölirányzat terhére az állami utak műtárgyainu fogantatosítandó volt új építési vagy javítási munkák vállalkozók által elkészítettén, azoknak szabályszerű felülvizsgálata a kavics átvétele alkalmával teljesített.

A megyei utakat illetőleg.

A kiépített megyei utak állapota a múlt év második felében jónak mondható, és a közlekedés azokon sehol sem akad fel. A megyei utak fenntartására a múlt évi költségelölirányzat terhére engedélyezett 5240 halom kavicsból 5020 halom kiszállított és felülvizsgáltatott valamint kevés kivételével be is agyaztatott, 220 halom pedig, mintán, az illető bányában, a melyből azt szállítani kellett volna, a kő elfogyott, kiszállítandó nem volt.

Azon hidak és műtárgyak, melyek a múlt évi közmunka terhére a régi megyei utakon újból építendők vagy javítandók voltak, egynehány kivételével (a roppsalgótarjáni és losonci füleki uton) elkészültek és felülvizsgálva lettek.

A múlt évben az összes régi megyei utakon 28 darab műtárgy nagyobb javítása és újból építése, azon kívül 416 darab kerékvető felállítása fogantatosított.

Ezen kívül a megyei utakon több helyen biztosítási és útpálya javítási munkák és számos műtárgyakon apróbb javítások eszközöltek.

Új útépitkezések a következő megyei útvonalakon teljesítettek:

A rimaszombat egri út pusztá utáni része, mely Nógrádmegyében fekszik, Államipénzen. 2381.6 meter hosszban útalapzat és kavicsolással teljesen elkészült. E vonalon egyszerűsrimint 8 darab új műtárgy építése, valamint 465 darab kerékvető felállítása is befejeztetett.

A jásztelek bánk-penczi-váczai uton 3216 folyó méter utpálya alapkővezetellel és kavicsolással újból helyre állítottatott mely alkalommal az ezen útrészen szükséges 1 db műtárgy és 312. darab kerékvető felállítottatott illetőleg építettetett.

A katalin verőcsre-honti uton 1156 folyó méter új utpálya alapkővezetéssel a kavicsolással, továbbá 14 da-

rab új műtárgy és 847. darab kerékvető helyreállítása fogantatosított.

A ságyfalu pálfalvai uton 3260 folyó méter új utépítés részeit alapkövetés és kavicsolással, részeit pedig csak kavicságygyal létesítették, a Kis Hartyán melletti 1810 folyó méter útrésznek pedig csak föld munkája fejeztetett be, mely szakaszon, miután a jövő év első hónapjaiban a kavicsolás is elkészítve lesz, az egész szecseény endrefalu ságyfalu-pálfalvai megyei útvonal építése befejezést nyere. Ezen útvonalon a múlt év folyamán még 10 darab műtárgy építése végeztetett és 571 darab kerékvető felállítása fogantatosított.

A fentebb megemlített új utépítések felülvizsgálata, kivéve a kálnó poltári és a ságyfalu-pálfalvi utakat, megejtetett.

Az előbb felsorolt adatokból kiderül, hogy a múlt év folyamán 18. 752 kilométer új utépítés eszközöltetett, miután, pedig a múlt év elején a kiépítetlen megyei utak hossza megközelítőleg 171. 88. kilométert tett, a bevégzett 18. 75 kilométer új utépítés levonása után még mindig 153. 13. kilométer kiépítetlen megyei út van, melyből a folyó évben körülbelül 8 kilométer kiépítése remélhető.

A vicinális utakat illetőleg.

A vicinális közmunkaerő csőszere és gazdaságos kezelése felhasználása és nyilvántartása érdekében alkotott újabb szabályrendelet végrehajtása végett fogantatva, a az eddig felhasznált pénz és munkaerő iránt beérkezett számadások vizsgáltattak felül.

A lefolyt félév alatt a megyében létezett gőzka tárok és az egyes kazánokon szükségessé vált vizpróbák száma, a mellékelt kimutatásban részletesen van feljegyezve.

A postaügyeket illetőleg.

A postai forgalom a Vanyarcson és Diós-Jenőn létesített postahivatalok által nyert újabb lendületet.

A távirat ügy terén megemlíthetjük méltóan, hogy a táviratát nélkülöző két járási székhely Szirák és Rétságra kért távirat állomás létesítése iránti tárgyalások befejezésükhez közel állanak.

B-Gyarmat, 1885 év febr. hó 1-én.

előterjesztő:
HARMOS GÁBOR.
főjegyző.

A b-gyarmati népbank. Múlt vasárnap, március 1-én érdekes közgyűlés ment végbe a városban. Érdekesnek annyiból mondható, hogy alig láttunk aratok nagy számmal gyűltek egybe, és csak úgy hemzsegett tőlük a lépegetés, a folyosó a mellékezők és a tanácssterem. Nem is kell mondanunk, hogy a sokaság zömét izraeliták képezték. Ezen élmes népeknek nemcsak öngyógyításra van pénzük, de jut abból még népbanki részvényre, úgy, hogy azt lehet mondani, miszerint a népbanki részvények csekély kivétellel izraelita polgáraink kezében vannak. Példát méríthetnek és tanulhatnak ebből iparosaink. Hiszen tulajdonképpen az ő érdekében létesítették a népbank. Most már ujjaikon meg lehetne számolni azon iparosokat, akik az üdvös takarékoskodás útján haladva, megtudták tartani részvényeiket és nem vesztették el a pénzüket, hanem árára. Izraelita polgártársaink a múlt vasárnap büszkén mondhatták, hogy mennek szavazni a „népbankba“, míg iparosaink nagyrésze, természetesen a kivételeknek, ott antisemitizálással nappal az utcákon, este pedig hol ebbe, hol abba a bormérsébe. Tanulják meg az izraelitáktól azt az elvet, hogy kevesebbet költsünk, mint amennyit keresünk, akkor nem lesznek antisemiták, mert nekik is lesz pénzük és lesz népbanki részvényük. Miután a részvények jobbra izraelita polgártársaink kezében vannak, nemcsak, hogy ezen többé a népbanki igazgatóság megválasztásában is pregnans kifejezést nyert, vagyis az igazgatósági tagok és felügyelők közül csupán 6 tag keresztény, 10 tag pedig izraelita. Azt hisszük azonban, hogy ezért a jó harmonia továbbra is megmarad.

A közgyűlés lefolyásáról következőket írhatjuk: Előnk Madách Károly, miután a gyűlés határozatközpontja constatatott, megnyitja a közgyűlést a elcsorban a választások ejtettek meg. Előnkül közfelkiáltással egyhangulag Madách Károly újból megválasztatott. Igazgatóul: Reményfy József, aligazgatóul: Elfer Ede, igazgatósági tagokul: Elfer Ferenc, Gárdik Lajos, Gecheit Armin, Dr. Heks József, Hudecz Zsigmond, Kleyn Lipót, Kondor József, Papp László, Rónay Zsigmond, felügyelő bizottsági tagokul: Fáy Albert, Komény Gábor, Lövinger Mór, Reiser Fülöp és Ticsénzky József. A választások megejtése után Petrovics Mátyás emelt szót az intézetet ért 4866 frt 39 kr veszteség miatt, mely főleg a Mezei Alberti féle váltók értékesítése folytán bekövetkezett, a az igazgatóságnak a nagyobb ovalosságot ajánlja. Az igazgatóság védelmére Vannay Ignác ügyvéd a a takarékpénztár aligazgatója emelt szavakat, a miután Reményfy József igazgató tüzetesen elmondta ezen váltók történetét, a közgyűlés Reményfy József úr megnyugtató beszéde után rapirendre tért. A számadások és mérleg tudomásul vétele után az osztalék 9 frtban alapított meg, mely marcz. 3-tól felvehető. A könyvelő, pénztárnok és szolgálat 288 frt szavaztatott meg remunerációjul, mely 8-száz köztük fizetés arányában felosztandó. Végül, miután az igazgatóság és felügyelőség részére a felmentvény megadott, Vannay I. úr indítványára az igazgatóság és felügyelőségnek buzgalmaért jegyzőkönyvi elismerés szavaztatott meg.

Losoncz marcz. 6.

A jogos és szabad kérelmezés minden nemének megkísérlése, az illetékes a befolyások közegek a egyének pártfogásának igénybe vétele a magas Ministeriumhoz két ízben menesztett testületi küldöttség táradozása után végre azon örömbir jutott tudomásukra, hogy nagy igazságügyminiszter úr a járásbíróságok székhelyezése alkalmával Losonczon rendezesített a jelenben üresedésben álló 3 dik aljárásbírói állomást betölteni elhatározta, és a pályázatot már ki is hirdette.

Bár ezen jótékony elhatározás nagy nyereség úgy az ügyvédi kar mint a perlekedő közönségre, de még is arra, hogy az igazság szolgáltatás kellő mérvben előláljon a a felhalmozott hátralékok feldolgozásának, a az ügyek végleges befejezését nyerjenek; csak is felgyógyítsanak tekinthető, ha a járásbíróság a szükséges segéd személyzettel nem láttatik el; mert eddig is nem az illető egy járásbíró két aljárásbíró tevékenységén, de a segéd személyzet lassúságán állott elő a hátralékok felszaporodása.

Jelenben ez a következtetés nem vitázható el, hogy ha eddig a 3 bíró elintézését nem bírta a meglévő járásbírói segéd személyzet jól és folyóan kezelni, annál kevésbé lesz képes a kinvezendő negyedik bíró végezendőit szükségképp folyóan kezelni.

Mi azonban bízunk az erőfeszésgéről ismert a a rendes igazságszolgáltatására eléggé ügyelő törvényeszközök elnökeiben, hogy ezen állapotokról magának tudomást szerezni a a segéd személyzet szaporításáról gondoskodni szives leend.

Meg kell különösen említenem, hogy a járásbírói irattár a mióta Richter Károly úr megszűnt irattárnok lenni, mindég díjzokok által lett kezelve, kik nem ismervén ki magokat az iratokközött, gyors és kellő felvilágosítással az ügyfeleknek nem is tehetek elégséges szolgálatokat, ennek figyelembe vételét is és rendezését is ajánlom.

PETTYKO IMRE, ügyvéd.

H i r e k.

Esküvő. Jobbágyin fényes esküvő ment végbe február 28-án, ugyanis Horváthy Zoltán patotási földbírtokos a napon vezette oltárhoz Zimányi Janka kiaszonyt. Násznapok voltak: Zimányi Alajos bpesti közbíró és Vida János patotási plébános. Nyoszolyó asszonyok: Zimányi Alajosné és Dressler Hugóné. Az esketést vidám nászslakoma követte.

Hymen. Sugár Mór b-gyarmati gyógyszerész úr a hó 10-én tartja esküvőjét Hartstein Ernesztin kiaszonnyal a Vidi Puztán (Hajdú m.) — Himmeler Adolf városunk egyik tekintélyes üzletének tulajdonosa marcz. hó 4-én kelt egybe Smidli Reiser Eszti kiaszonnyal.

Eljegyzés. Muehleitein Zeigmond K.-Dályóról f. hó 4-én jegyezte el, Perl Teréz kiaszonyt, öz. Perl Jozefa asszony kedves és szeretetre méltó leányát Lengendről.

A közigazgatási bizottság marcz. hó 16-án tartja rendes havi ülését.

Tízta Kálmán belügyminiszterünk marcz. 2 ki jubileumán mint lapunk múlt számában jelezte, br. Majthényi László honti főispán úr öngyméltósága tartotta az üdvözlő beszédet. A beszéd a szép szónoklatok gyöngyeiből sorozható, s igen nagy hatást gyakorolt. Nográdmegyéből gr. Degenfeld Lajos úr menesztett üdvözlő táviratot a nagyérdemű miniszter elnök úrhoz.

Életbiztosítási jubileum. Épen most két esztendeje, hogy az „első m. ált. bizt. társaság“ 25 évi fennállásának jubileumát megünnepelte. Amde a jubileum nem vonathozott a társaság mindenik üzletágára, mert az életbiztosítási osztály, a társaság megalapítása után két évre, 1860-ban kezdte meg működését. Azon helyzetben vagyunk, hogy erről a következő adatokat közölhetjük. Az első m. ált. bizt. társaságnál az 1860-tól kezdőrolag 1884-ig tartó időközben volt: a kiállított kötvények száma: 72 299, a kiállított kötvényeknél biztosított összeg: 137,370,900 frt és 68 kr, a bevett díjak összege: 23,974,272 frt 64 kr, a törlesztések, visszaváltások, bekövetkezett balálosatok és esedékesek

váltókék összege: 84,409,365 frt 11 kr, a tisztá nyereség: 4,199,809 frt 5 kr. Az 1884. év végén érvényben volt biztosítások összege: 52,961,535 frt 76 kr, díjhátralék: 10,182,046 frt 41 kr. Még kiemelendő, hogy a társaság a nyereség jogosultsággal biztosított feleknek évenként átlag 8.5 százaléki nyeresémet adott az évi díjtól a hogy a várta halandóságot a 25 év alatt csak négy esetben szárnyalta túl a bekövetkezett balálosatok összege, és pedig 1866, 1873, 1875 és 1878-ban, vagyis oly esztendőekben, midőn járvány utalkodott. Az idézett számok eléggé igazolják, hogy az első m. ált. bizt. társaság tudatában van az életbiztosítási intézmény hivatásának, s ez üzlet ágának gyarapodása legjobban bizonyítja, hogy az életbiztosítás a ezzel kapcsolatban a takarékoskás eszméjének folyton nagyobb tért hódít, minnek előnyös voltát nem lehet eléggé méltányolni. Hogy pedig eljárásában szilárd alagra támaszkodik, látható a tetemes tartalékból a ennek biztos elhelyezéséből.

A külföldi felekezetek papságának száma az országos statisztikai hivatal által szerkesztett évkönyvnek, 1883 évről szóló, most megjelent IX. füzetéből, a következő számadatok tűnnek ki. A 20 római katolikus egyházmegyében van 22 káptalan, 215 valóságos és 117 címzetes kanonok, 180 valóságos és 33 kiváltásos apát, 138 valóságos, 27 kiváltásos prépostság, 91 fő és 323 alesperessé, 3253 plébánia és 1162 káplánság. az iskolák száma 5639 tanító 7516, 709784 tanuló van. — A 6 görög katolikus főhatóság körében van 6 káptalan, 41 valóságos és 25 címzetes kanonok, 19 valóságos apát, 2 valóságos prépostság, 48 fő és 161 alesperessé, 2101 plébánia, 109 káplánság; 2314 iskola, 2332 tanító, 152,451 tanuló. — A 8 görög keleti főhatóságban van 20 valóságos apát, 3 valóságos prépostság, 81 fő és 1 alesperessé, 2407 plébánia, 125 káplánság; az iskolák száma 1942, a tanítóké 2061, a tanulóké 166,100. Az 5 ágostai főhatóságban 46 fő és 5 alesperessé, 881 plébánia, 271 káplánság van; az iskolák száma 1827, a tanítóké 2388, a tanulóké 147,690. Az 5 ev. református főhatóságban van 54 fősperessé, 1916 plébánia, 277 káplánság, 2640 iskola, 2929 tanítóval és 198,631 tanulóval. — Egy unitárius főhatóságban van 8 fősperessé, 108 plébániával 1 káplánsággal; iskola van 62, 65 tanítóval és 2953 tanulóval. — Vegre a 3 izraelita főhatóságban van 740 lelkész állomás; az iskolák száma 760, 816 tanítóval 73,893 tanulóval.

A hatvani farságnak febr. hó 24-én megtartott táncestélye nagyüzámú vidéki és helybeli közönség részvétele mellett fényesen sikerült. A négyeseket 30 pár tánczolta. Jelen voltak: Bartók (Lőrincz), Bekéné, Galovitsné, Horváthné, Jámoriné és Klesszerné (Hont) Leféberné, Petesné (Cány) Fermingné Somogyiné (N.-Telek) Scheidlné, Scheierné (Gyöngyös) urnók: Bazzó nív. Balogh Malvin, Fajt Róza, Grosschmid Antónia, Gralovics nív. Jámor Sidi, Klesmer Etel, Sefer Margit és Ilka, Meeslányi Matild, Foming nív. Scheidl Luiza, Várkonyi Mariaka, Vecsey Erzi, Zakay Jozefin kiaszonyok.

Emberévő művész. Egy berlini zengerájban a napokban egy kóklér produkálta művészetét, a ki a programmon azt hirdette, hogy az előadás végén egy eleven embert fog megenni. Csakugyan, az előadás végén, felszólítást is intézett a „n. é. közönséghez“, vajjon nem sziveskednék-e valaki „becses testét“ átengedni a produkciójára. Három fiatal ember a közönség óriás derűtsége közben felment a pódiumra, hogy magát a t. művész által felfalassa. Ez meghökkenet, de csakhamar kivágta magát kivágta magát azzal, hogy „ő megeszik ugyan egy embert, de nem — ruhától!“ A három közül kettő nevetve visszavonult, míg a harmadik egész komolyan elkezdett vetkezni. A „művész“ most már nem tudta mitévő legyen. Végre azonban talált mentő szert: „Mondtam ugyan, így szólt, hogy megeszem egy embert, de azt nem mondtam, hogy nyersen eszem meg!“ A közönség erre rop-pant megharagudott, csalónak, szélhámosnak szidták az ipét, és kevésbé mult, hogy a helyett hogy ő evett volna meg valakit, őt magát nem vonták rögtön nyársra.

Az ipolysági ipariskola javára február hó 1-én rendezett táncmulatság alkalmából az alább megnevezett urak által törtétek felül füstölök, Vinter Sándor 3 frt 50 kr, Ságby Dező 2 frt, Mühlstein Gábor 2 frt, Mangold Mor 2 frt, Ellenbogen 1 frt 50 kr, Lestyanzky Sándor, Schiller Antal, Eichenvald Lajos, Retel Jenő, Mezei Károly, Ságby Fülöp, Heffer Gusztáv, Fried József, öz. Juhász Jánosné 1—1 frt, Unatényi István, Bolgár János, Placsek János és Hercz Adolf 50—50 kr., A fentnevezett uraknak szives támogatásukért legmélyebb köszönetet nyilvánítja a rendező.

A tolmácsi piknikről szóló tudósításból Hrabéczy Kálmán, mint a mulatságban szintén résztvevő úrhölgy neve kiharadt.

